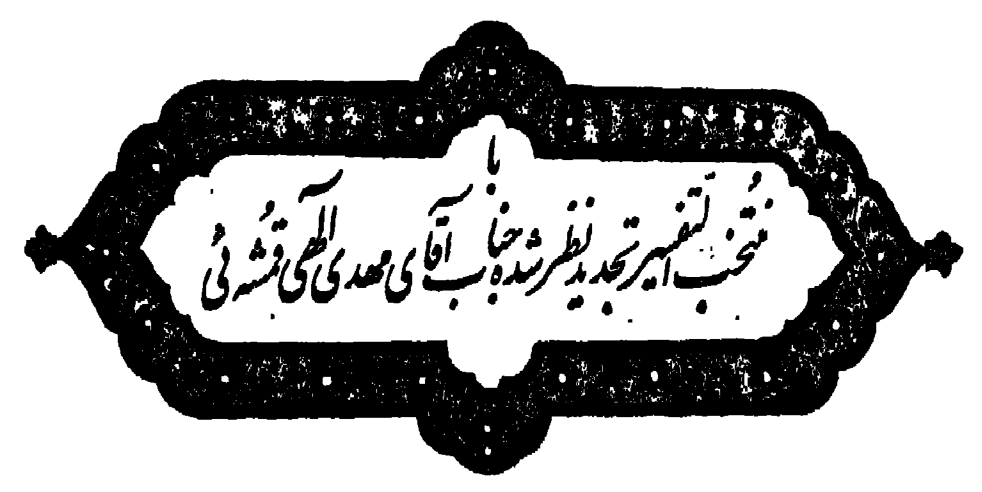
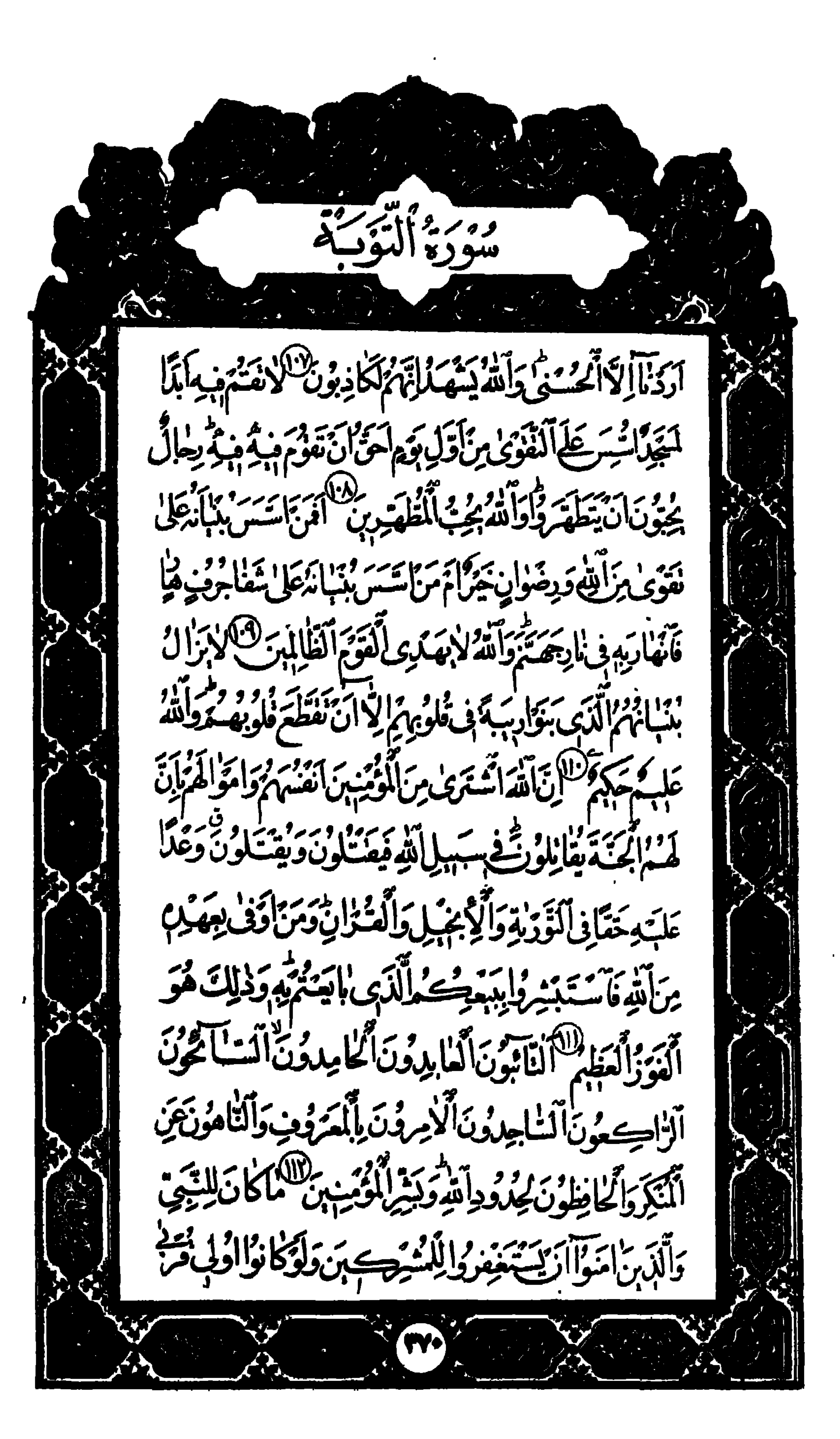

منتخب التفسیر تجدید نظر شده با جناب آقای مهدی الهی قمشه‌ئی

از مهاجر و انصار و آنانکه بطاعت خدا پیروی آنان کردند از سایر امت (تا روز قیامت) خدا از آنها خشنود است
و آنها از خدا و خدا از آنها بهشتی که از زیر درختانش نهرها جاریست مهیا ساخته که در آن متنعم باشند و این بحقیقت سعادت
بزرگست ۱۰۰ (آگاه باشید که) بعضی از اعراب اطراف مدینه منافقند (و با شما مسلمین خدعه میکنند) و بعضی اهل شهر مدینه هم منافق
و بر نفاق ماهر و ثابت هستند و شما از نفاقشان آگاه نیستید ما بر سیرت ناپاک آنها آگاهیم و آنان را دوبار عذاب میکنیم (یعنی قبل از مرگ
و بعد از مرگ) و عاقبت هم بعذاب سخت ابدی دوزخ باز میگردند ۱۰۱ و بعضی دیگر آنها بگناه نفاق خود اعتراف کردند
که عمل صالح و عمل قبیح هر دو بجای آوردند امید باشد که خدا توبه آنان بپذیرد که البته خدا آمرزنده و مهربان است
۱۰۲ ای رسول ما تو از مؤمنان صدقات را دریافت دار تا بدان صدقات نفوس آنها را (از پلیدی و حب دنیا)
پاک و پاکیزه سازی و آنها را بدعای خیر یاد کن که دعای تو در حق آنان موجب تسلی خاطر آنها شود و خدا (بدعای مخلصان)
شنوا و (بمصالح مؤمنان) داناست ۱۰۳ آیا مؤمنان ندانستند که محققاً خدا توبه بندگان را می پذیرد و خدا صدقه
آنها را قبول میفرماید و البته خدا بسیار توبه پذیر و مهربان است ۱۰۴ و (ای رسول ما) بگو بخلق که هر عمل کنید (نیک یا بد) خدا
آن عمل بر شما مینماید و هم رسول و مؤمنان بر آن آگاه میشوند آنگاه بسوی خدائی که دانای عوالم غیب و شهود است باز خواهند گشت
تا شما را بجزای نیک و بد اعمالتان برساند ۱۰۵ برخی دیگر از گناهکاران آنهائی هستند که کارشان بمشیت خدا موقوف است تا
یا بعدل آنانرا عذاب کند و یا بلطف و کرم از گناهشان درگذرد و خدا (بصلاح خلق) دانا و بحکمت نظام آفرینش آگاه است
۱۰۶ آن مردم منافقی که مسجدی برای زیان باسلام بر پا کردند (که خلق بمسجد پیغمبر و نماز او حاضر نشوند) و مقصودشان کفر و
عناد و تفرقه کلمه بین مسلمین و مساعدت با دشمنان دیرینه خدا و رسول بود با این همه قسم های مؤکد یاد میکنند :

که ما جز قصد خیر و توسعه اسلام نداریم خدا گواهی میدهد که محققاً دروغ میگویند ۱۰۷ تو ای رسول ما در مسجد آنها
قدم مگذار که همان مسجد (قبا) که بنیانش از اول بر پایه تقوای محکم بنا گردید بر اینکه در آن اقامه نماز کنی
سزاوارتر است که در آن مسجد مردان پاکی که مشتاق تهذیب نفوس خودند درآیند و خدا مردان پاک
مهذب را دوست میدارد ۱۰۸ آیا کسیکه مسجدی بغرض تقوی و خداپرستی تأسیس کرده و رضای حق را طلبیده است
مانند کسی است که بنائی بغرض کفر و نفاق و تفرقه کلمه در اسلام سازد و بر پایه سستی در کنار سیل که زود ویران
کند و عاقبت آن بنا از پایه بآتش دوزخ افتد؟! (این حال بنای ظلم و ستم است) و خدا هرگز ستمکاران را (از هیچ
سعادتی) هدایت نخواهد فرمود ۱۰۹ بنیانیکه آنها بکفر و نفاق بنا کردند دلهای ایشان را همیشه بحیرت و ریب
افکند تا آنکه از آن یا بمرگ یا بتوبه دل برکنند و خدا به اسرار خلق دانا و بدقایق امور عالم آگاه است ۱۱۰
خدا جان و مال اهل ایمان را ببهای بهشت خریداری کرده آنها در راه خدا جهاد کنند که دشمنان دین را بقتل رسانند
و یا خود کشته شوند این وعده قطعی است بر خدا و عهدیست که در (سه کتاب آسمانی) تورات و انجیل و قرآن
یاد فرموده و از خدا باوفاتر بعهد کیست؟ ای اهل ایمان شما بخود در این معامله بشارت دهید که این معاهده با خدا
بحقیقت سعادت و فیروزی بزرگیست ۱۱۱ بدانید که از گناه پشیمانان. خداپرستان. حمد و شکر نعمت گزاران.
روزه داران نماز با خضوع گزاران امر بمعروف و نهی از منکر کنندگان و نگهبانان حدود الهی (همه اهل
ایمانند) و مؤمنان را (ای رسول ما بهر ثواب و سعادت) بشارت ده ۱۱۲ پیغمبر و گروندگان
با و نباید برای مشرکان هر چند خویشان آنها باشند از خدا آمرزش طلبند (در وقتیکه حال آنها گفته شد)

أَرَدْنَآ إِلَّا ٱلْحُسْنَىٰ ۖ وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ ﴿١٠٧﴾ لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا
لَّمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِ ۚ فِيهِ رِجَالٌ
يُحِبُّونَ أَن يَتَطَهَّرُوا ۚ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُطَّهِّرِينَ ﴿١٠٨﴾ أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَٰنَهُۥ عَلَىٰ
تَقْوَىٰ مِنَ ٱللَّهِ وَرِضْوَٰنٍ خَيْرٌ أَم مَّنْ أَسَّسَ بُنْيَٰنَهُۥ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ
فَٱنْهَارَ بِهِۦ فِى نَارِ جَهَنَّمَ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٠٩﴾ لَا يَزَالُ
بُنْيَٰنُهُمُ ٱلَّذِى بَنَوْا رِيبَةً فِى قُلُوبِهِمْ إِلَّآ أَن تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ ۗ وَٱللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾ إِنَّ ٱللَّهَ ٱشْتَرَىٰ مِنَ ٱلْمُؤْمِنِينَ أَنفُسَهُمْ وَأَمْوَٰلَهُم بِأَنَّ
لَهُمُ ٱلْجَنَّةَ ۚ يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ ۖ وَعْدًا
عَلَيْهِ حَقًّا فِى ٱلتَّوْرَىٰةِ وَٱلْإِنجِيلِ وَٱلْقُرْءَانِ ۚ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِۦ
مِنَ ٱللَّهِ ۚ فَٱسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ ٱلَّذِى بَايَعْتُم بِهِۦ ۚ وَذَٰلِكَ هُوَ
ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ ﴿١١١﴾ ٱلتَّٰٓئِبُونَ ٱلْعَٰبِدُونَ ٱلْحَٰمِدُونَ ٱلسَّٰٓئِحُونَ
ٱلرَّٰكِعُونَ ٱلسَّٰجِدُونَ ٱلْءَامِرُونَ بِٱلْمَعْرُوفِ وَٱلنَّاهُونَ عَنِ
ٱلْمُنكَرِ وَٱلْحَٰفِظُونَ لِحُدُودِ ٱللَّهِ ۗ وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾ مَا كَانَ لِلنَّبِىِّ
وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا أَن يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوٓا أُو۟لِى قُرْبَىٰ

بعد از آنکه آنها را اهل دوزخ شناختند (۱۱۳) ابراهیم هم که برای پدرش (یعنی عمش) از خدا آمرزش
خواست (این نبود مگر) بموجب عهدیکه با او کرده بود (که ایمان آورد) چون بر او محقق شد که دشمن خدا است
از او بیزاری جست که ابراهیم شخصی بسیار بردبار و خدا ترس بود (۱۱۴) خدا بعد از آنکه قومی را هدایت کرد
دیگر گمراه نکند تا بر آنها آنچه باید بپرهیزند (از موجبات ضلالت) معین کند که خدا محققاً به همه چیز دانا است
(۱۱۵) منحصراً خدا مالک آسمانها و زمین است و او زنده کند و بمیراند و شما (بندگان و جهانیان) را جز خدا
نگهدار و یاوری نخواهد بود (۱۱۶) خدا بر پیغمبر و اصحابش از مهاجر و انصار که در ساعت سختی که نزدیک بود
دلهای بسیاری از آنها بلغزد (در سختیهای جنگ تبوک) از رسولش پیروی کردند باز لطف
فرمود و از لغزشهاشان درگذشت که او درباره رسول و مؤمنان بیقین مشفق و مهربان است
(۱۱۷) و بر آن سه تن (مراره و هلال و کعب) که (از توبه یا از جنگ تبوک) تخلف ورزیدند
تا آنکه زمین با همه پهناوری بر آنها تنگ شد و بلکه از خود دلتنگ شدند و دانستند که از
غضب خدا جز بلطف او ملجاء و پناهی نیست پس خدا بر آنها باز لطف فرمود
(توفیق توبه داد) تا توبه کنند که خداوند بسیار توبه پذیر و در حق خلق مشفق و
مهربان است (۱۱۸) ای اهل ایمان خدا ترس باشید و از مردم دو رو و گفتگوی منافق دوری
کنید و با مردان راستگوی با ایمان بپیوندید (۱۱۹) اهل مدینه و بادیه نشینان اطرافش نباید
هرگز از فرمان پیغمبر تخلف کنند و نه هرگز بر خلاف میل او میلی از خود اظهار کنند تا آنکه بعوض اطاعتشان

مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾ وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ
إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ
لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ
قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾ إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾ لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى
النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ
بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ
رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١١٧﴾ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ
الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ
إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾ مَا كَانَ لِأَهْلِ
الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا
يَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ

سورهٔ توبه

هیچ رنج تشنگی و گرسنگی و خستگی در راه خدا نکشند و هیچ قدمی که کفار را خشمگین کند بر ندارند و هیچ دستبردی به دشمنان دین نیابند
جز آنکه در مقابل هر یک از این رنج و آلام عمل صالحی در نامهٔ اعمالشان نوشته شود که خدا هرگز اجر نیکوکاران را ضایع نخواهد
گذاشت (۱۲۰) و هیچ مالی کم یا زیاد (در راه خدا) انفاق نکنند و هیچ وادی نپیمایند جز آنکه در نامهٔ آنها نوشته شود
تا خداوند بسیار بهتر از آنچه کردند اجر به آنها عطا فرماید (۱۲۱) (هنگامیکه رسول فرمان خروج برای جنگ دهد)
نباید مؤمنان همگی بیرون رفته و رسول را تنها گذارند بلکه چرا از هر طایفه‌ای جمعی برای جنگ و گروهی نزد رسول
برای آموختن علم مهیا نباشند؟! تا آن علمی که آموخته‌اند به قوم خود بیاموزند که قوم هم شاید خدا ترس شده و
از نافرمانی حذر کنند (۱۲۲) ای اهل ایمان با کافران از هر که با شما نزدیکتر است شروع به جهاد کنید و باید کفار در شما درشتی
و نیرومندی و قوت و پایداری حس کنند (تا از سپاه اسلام بیمناک شوند) (و شما مؤمنان هیچگاه نترسید) و بدانید که خدا
همیشه یار پرهیزکاران است (۱۲۳) و هرگاه سوره‌ای (از نزد خدا) نازل شود برخی (از همین منافقان) هستند اشخاصی
که از روی انکار به دیگران می‌گویند این سوره بر ایمان کدام یک از شما افزود؟ بلی آنانکه به حقیقت اهل ایمانند سوره را
بر ایمانشان بیفزود و بشارت و سرور بخشید (۱۲۴) و اما آنانکه دلهاشان به مرض (شک و نفاق) مبتلاست هم
خبثی بر خبث ذاتی آنها افزود تا به حال کفر جان دادند (۱۲۵) آیا منافقان نمی‌بینند که آنها در هر سالی یکبار یا دوبار
به بلا و امتحان می‌شوند باز هم از کردار زشت خود پشیمان نشده و به خدا باز نمی‌گردند (۱۲۶) و هرگاه سوره‌ای نازل شود بعضی از آنها به بعضی
دیگر از راه تمسخر و انکار اشاره کرده گویند آیا شما را کسی از مؤمنان (در محضر پیغمبر) دیده و شناخته یا نه؟ اگر ندیده برخیزید تا
برویم) آنگاه همه برمی‌گردند خدا دلهاشان را برگرداند (و از نور ایمان محروم ساخت) که مردمی بسیار بی‌شعور و نادانند (۱۲۷) همانا رسولی از جنس شما نوع بشر بسویتان

۳۷۵

وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا
يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ
أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾ وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ
وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾ وَمَا كَانَ
الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً ۚ فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ
لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُم مِّنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ
غِلْظَةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾ وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُم
مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِ إِيمَانًا ۚ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا
وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا
إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾ أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ
عَامٍ مَّرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾ وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ
سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرَاكُم مِّنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا ۚ صَرَفَ اللَّهُ
قُلُوبَهُم بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾ لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ

عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾ فَإِنْ تَوَلَّوْا
فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

سُورَةُ يُونُسَ مَكِّيَّةٌ وَهِيَ مِائَةٌ وَتِسْعُ آيَاتٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

الٓر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾ أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا
إِلَىٰ رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ
عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾ إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ
الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ
يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣﴾ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ
الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٤﴾
هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا

اخگر
نشریه و چاپخانه

نشانی تلگرافی : تهران - اخگر
نشانی پستی : میدان ژاله خیابان بهزادی تلفن ۳۷۵۸۸